

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

OSTRAVA

Inspekční zpráva

Základní škola T. G. Masaryka Opava, Riegrova 13

Riegrova 13/1385, 746 21 Opava

Identifikátor školy: 600 142 914

Zřizovatel: Město Opava se sídlem Horní náměstí 69, 746 26 Opava

Školský úřad Opava, Březinova 6, 746 01 Opava

Termín konání orientační inspekce: 4. - 7. leden 2000

Čj.	145 007/00-11124
Signatura	on5ct107

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Sledovaná škola je úplnou základní městskou školou s právní subjektivitou od 1. 7. 1996. V letošním školním roce zajišťuje výuku 420 žáků v 18 třídách. Její součástí je školní družina a výdejna stravy. Předmětem inspekce bylo posouzení kvality výuky českého jazyka a matematiky spolu s posouzením kvality řízení.

Plánování a příprava výuky sledovaných předmětů

Kontrolou a posouzením rozvrhu hodin, zápisů v třídních knihách a přímým pozorováním v hospitovaných hodinách bylo ověřeno, že výuka všech sledovaných předmětů probíhá podle deklarovaných učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola schváleného MŠMT ČR pod čj. 16 847/96-2. Ve všech navštívených třídách souhlasila časová dotace sledovaných předmětů v prvním až devátém ročníku s učebním plánem, probírané učivo příslušných ročníků odpovídalo učebním osnovám a bylo obsaženo v tematických plánech vyučujících.

Zvolená skladba obsahových celků neporušuje logické a didaktické zásady a mezipředmětové vazby. V úvodní části tematických plánů každého ročníku jsou zařazeny kapitoly opakování a prohlubování učiva (obsáhlejší v nižších ročnících). Kontinuita výuky je mezi jednotlivými ročníky důsledně zajišťována kontrolní činností vedení školy a koordinační činností metodických orgánů. V rámci předmětu praktické činnosti a ve volitelném předmětu práce s počítačem v 7. - 9. ročníku jsou využívány počítačové výukové programy.

Příprava výuky v navštívených předmětech byla promyšlená, většina vyučujících dokázala před hospitovanými hodinami formulovat cíl vyučující jednotky, který odpovídal aktuálnímu složení třídy, podmínkám výuky a probíranému učivu.

Pedagogové sledovaných předmětů jsou informováni o žácích se specifickými poruchami učení. V procesu výuky byl přístup k těmto dětem citlivý a taktivní.

Oblast plánování a přípravy výuky sledovaných předmětů je hodnocena jako velmi dobrá.

Podmínky výuky sledovaných předmětů

Ve škole je v plné míře využívána odborná a pedagogická způsobilost učitelů, což se příznivě projevilo ve velmi dobré úrovni kvality výuky.

Z deseti vyučujících českého jazyka a matematiky na prvním stupni nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro daný stupeň vyučování pouze jedna vyučující, (dosáhla vysokoškolského vzdělání pro učitele mateřských škol). Na 2. stupni ZŠ odbornou a pedagogickou způsobilost ve smyslu příslušných ustanovení vyhlášky MŠMT ČR č. 139/97 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců, splňují ve sledovaných předmětech všichni vyučující. Personální struktura vyučujících sledovaných předmětů je hodnocena jako vynikající.

Učebny jsou vybaveny vhodně a účelně. Výzdoba tříd i všech prostor školy je na velmi dobré estetické úrovni. Podnětné a estetické prostředí bylo zaznamenáno zejména ve třídách nižšího stupně. Žakovský nábytek je vesměs starší, pečlivě udržovaný, odpovídá antropometrickým požadavkům. Světelné a tepelné podmínky byly podle subjektivního názoru inspekčních pracovníků dobré. Z hlediska psychohygienických podmínek nebyly ve škole zjištěny závady.

Učebních pomůcek pro výuku českého jazyka a matematiky je na škole odpovídající množství, většina jich však byla pořízena v minulosti. Dostatek magnetických tabulí umožňoval řadu

samostatných forem a metod práce. Ve třídách jsou zařazeny prostorové a tabelární pomůcky vztahující se k probíranému učivu. K relaxačním chvilčkám a při výuce jsou na prvním stupni žákům v části tříd k dispozici koberce. Ve škole je dostatečné množství audiovizuální a didaktické techniky. V jazyce českém byla audiovizuální technika funkčně a účelně využívána. V průběhu inspekční činnosti byla v souladu se stanovenými cíli a použitými metodami ve výuce využívána rovněž Pravidla českého pravopisu, Slovníky spisovné češtiny, řada jazykových příruček a encyklopedií, v matematice pak karty s příklady, počítadla, modely těles a pracovní listy. Učebnic a učebních textů, které jsou v souladu se seznamem platných učebnic vydaným MŠMT ČR pro školní rok 1999/2000, je dostatečné množství. Inovace učebních pomůcek, audiovizuální a didaktické techniky probíhá v rámci finančních možností školy, které jsou v tomto směru nedostačující.

Personální podmínky výuky sledovaných předmětů jsou hodnoceny jako vynikající, psychohygienické a materiálně technické podmínky pak jsou hodnoceny jako velmi dobré. Celkově je tato oblast hodnocena jako velmi dobrá.

Český jazyk

Všechny vyučovací hodiny byly promyšlené, dobře připravené se strukturou odpovídající výukovým cílům. Výběr látky s množstvím informací byl přiměřeně náročný a byl volen tak, aby odpovídal věkovým zvláštnostem žáků a podmínkám jednotlivých tříd. Výuka probíhala s ohledem na individuální potřeby dětí. Vyučující respektovali jejich vlastní tempo, zařazovali relaxační prvky k odstranění únavy, pozitivně motivovali žáky okamžitou pochvalou a verbálním hodnocením. Ti byli vedeni ke schopnosti aplikovat učivo, zadávané úkoly prohlubovaly jejich logické myšlení, procvičovaly paměť, upevňovaly znalosti, rozšiřovaly slovní zásobu, rozvíjely fantazii. Promyšleně bylo využíváno mezipředmětových vztahů se snahou aplikovat získané poznatky prakticky.

Metody a formy práce byly vhodně voleny a zajišťovaly velmi dobrou motivaci a aktivizaci žáků. Žáci pracovali samostatně i ve skupinách, frontální způsob výuky nebyl převažující. Objektívni hodnocení bylo zaměřeno pozitivně, u dětí byla oceňována snaha a pokrok. Ověřování pochopení látky probíhalo ústní i písemnou formou. Při řešení těchto úkolů byla žákům poskytována přiměřená pomoc. Z hlavních didaktických zásad byly ve všech sledovaných hodinách respektovány zásady přiměřenosti a návaznosti. K dalším pozitivům patřilo ve vyšších ročnících vytváření prostoru pro vlastní názory žáků. Kontrolované žákovské písemnosti měly standardní úroveň. Oblast interakce a komunikace se při výuce řídila dohodnutými pravidly, jež byla žáky respektována. Verbální i neverbální komunikace pedagogů byla na patřičné úrovni. Při samostatné práci byl vytvořen dostatečný prostor pro kooperaci a vzájemnou spolupráci dětí. Ty se chovaly ukázněně, aktivně se zapojovaly do učebního procesu. Jejich vztah k výuce byl pozitivní.

Oblast organizace, forem a metod výuky je hodnocena jako velmi dobrá, neboť byl ve vyučovacím procesu uplatněn dostatečný počet vyučovacích metod. Učivo bylo procvičováno a upevňováno formami ústními i písemnými, žáci byli důsledně kontrolováni, opravováni a prokazovali potřebné dovednosti a znalosti. K výrazným kladům patřilo motivování dětí ve všech částech vyučování a vztahy mezi pedagogy a žáky.

Celkově je výuka českého jazyka hodnocena jako velmi dobrá.

Matematika

Výuka matematiky byla vyučujícími ve většině sledovaných hodin dobře promyšlená a připravená. Výukové cíle odpovídaly danému typu školy, v jednotlivých hodinách byly stanoveny vhodně a přiměřeně. Vyučující je přizpůsobovali s ohledem na aktuální stav třídy. Připravené příklady měly odpovídající obtížnost.

Organizace výuky vesměs umožňovala žákům pracovat individuálním tempem. Především na nižším stupni často docházelo ke střídání vyučovacích metod, hodiny byly vhodně členěny prostřednictvím relaxačních herních činností. V části hodin vyučující zvládali i s nejmenšími žáky na vynikající úrovni práci ve skupinách. Na vyšším stupni ZŠ byl ve výuce vytvořen prostor pro samostatnou práci zejména s využitím učebnic, učivo bylo interpretováno věcně správně. V hodinách byla rozvíjena představivost, důraz byl kladen na paměťové zvládnání triviálních úloh i na logický úsudek. Početní úkony žáci zvládali velmi dobře.

Organizační pokyny byly jasné a srozumitelné. Při zadávání úkolů byla respektována zásada přiměřenosti. Žáci byli vedeni k sebekontrolě a odpovědnosti.

V navštívených hodinách byli žáci aktivováni vstupními motivačními metodami. Velmi často byly přirozeným způsobem uplatňovány mezipředmětové vztahy. V hodnocení žáků převažovalo okamžité pozitivní hodnocení výkonu jednotlivců, klasifikace odpovídala jejich výkonu. Součástí hodnocení jsou na vyšším stupni ZŠ i pravidelné čtvrtletní písemné práce, které slouží jako podklad pro srovnání výsledků vzdělávání v jednotlivých ročnících. Celkově jsou vedením školy analyzovány. Při zadávání samostatné školní práce i domácích úkolů byla respektována zásada přiměřenosti.

Po stránce výchovné byly hodiny velmi dobře zvládnuty, vyučující nemuseli řešit výchovné problémy.

Vyučující svým hezkým vztahem k žákům a přirozenou autoritou vytvářeli přátelskou pracovní atmosféru. Uplatňováním průběžných motivačních výzev pozitivně posilovali pracovní činnost žáků. Komunikace probíhala na základě dohodnutých pravidel. V hodinách byl dán prostor k diskusi. Pedagogové vyžadovali po žácích věcně a jazykově správné vyjadřování. Verbální a neverbální komunikace učitelů byla na velmi dobré úrovni.

Oblast organizace, forem a metod výuky matematiky, motivace a způsobu hodnocení žáků ve vyučovacím procesu je velmi dobrá. Vzájemná interakce a komunikace mezi žáky a pedagogy i mezi žáky navzájem vykazovala rovněž velmi dobrou úroveň.

Celkově je kvalita výuky matematiky hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělání

Z hodnocení kvality výuky sledovaných předmětů vyplývá, že všechny sledované oblasti - organizace, metody a formy práce, motivace a hodnocení, interakce a komunikace v hodinách - jsou hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Plán práce školy na školní rok 1999/2000 byl zpracován na základě analýzy výročních zpráv, podmínek a prostředí, kde se škola nachází. Ve spolupráci pedagogů, rodičů a žáků devátých tříd bylo vytvořeno kurikulum školy, které se promítá do uvedeného plánu. Jeho těžištěm je výchova osobnosti žáka a vzdělávací proces.

Dokument je přehledně zpracován, má velmi dobrou vypovídací hodnotu a svědčí o promyšleném přístupu vedení školy k plánovacím činnostem. Jeho nedílnou součástí je podrobné organizační zajištění letošního školního roku se stanovením jmenovité odpovědnosti za vytýčené úkoly. K nesporným pozitivům patří v plánu práce stanovení hlavních zásad pro vyučování a okruh spolupráce s rodiči. Vedení školy upřesňuje a konkretizuje úkoly v měsíčních plánech, které jsou k dispozici všem pracovníkům školy na nástěnce ve sborovně.

Samostatnou přílohu tvoří plán výchovného poradenství, školní družiny a tzv. minimální preventivní program. Přehledný plán řídicí a kontrolní činnosti je rozpracován na jednotlivé měsíce a postihuje všechny okruhy kontroly chodu školy. Plány předmětových komisí se jeví jako formální.

Škola se řídí schválenými učebními plány. Výuka v 1. – 9. ročníku probíhá podle osnov vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2. Pro žáky se specifickými poruchami učení a chování jsou vypracovány individuální programy.

Na zájmy žáků a požadavky rodičů reaguje škola vytvářením podmínek pro činnost zájmových útvarů (17 kroužků při ZŠ a ŠD), zařazením volitelných předmětů (praktické činnosti - 8 skupin, přírodopisný seminář - 6 skupin) a nepovinných předmětů (jazyk francouzský - 1 skupina, sportovní aktivity - 3 skupiny, zdravotní tělesná výchova - 1 skupina).

Oblast plánování postihuje celou šíři činnosti školy a organizace školního roku. Vychází z konkrétních podmínek a možností. Je využíváno námětů a připomínek nejen pedagogů, ale i rodičů a žáků vyšších ročníků. Plánovací činnost vytváří ucelený systém se stanovením priorit.

Oblast plánování je hodnocena jako velmi dobrá.

Organizování

Organizace vzdělávacího a výchovného procesu i provozu školy má jasně stanovená pravidla. Při řízení školy se ředitel opírá o názory a doporučení tzv. poradního sboru složeného ze zástupců pedagogických pracovníků, spolupracuje s metodickými orgány a využívá připomínek aktivního sdružení rodičů přátel dětí a školy. Promyšleně a adresně deleguje kompetence na jednotlivé pracovníky a vytváří prostor pro jejich aktivitu a uplatnění. Rozdělení pravomocí mezi ředitelem, jeho zástupkyní i ostatními pracovníky je písemně stanoveno.

Běžný provoz se řídí kvalitním řádem školy, který respektuje ustanovení Úmluvy o právech dítěte a je sestaven v souladu s § 15 vyhlášky MŠMT ČR č. 291 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů. Jeho součástí je Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních čj. 16 227/96-22. V průběhu inspekce bylo chování žáků slušné a bezproblémové. Je zřejmé, že školní řád je žáky i pracovníky školy akceptován. Ostatní pracovníci školy spoluvytvářejí dobré podmínky pro práci pedagogů a žáků.

Povinná dokumentace školy je vedena řádně, funkčně a v souladu s právními předpisy bez zjištění závažnějších nedostatků. Kontrolovaná dokumentace má velmi dobrou úroveň po stránce obsahové i formální. Rozvrh hodin a přestávek respektuje v rámci podmínek školy psychohygienické potřeby žáků i pedagogů.

Organizování pedagogických rad je funkční, zápisy z nich obsahují relevantní informace o současném stavu školy v oblasti vzdělávací a výchovné.

Vnitřní informační systém je účinný, existují v něm zpětné vazby. Vedení školy umožňuje všem zaměstnancům přístup k aktuálním informacím, které se týkají práce školy. Preferován je každodenní osobní kontakt. Operativní řízení je zajišťováno konáním provozních porad,

z nichž jsou pořizovány neformální zápisy. Tok informací je průběžný, ucelený. Důvěrné informace o žácích a zaměstnancích jsou řádně zabezpečeny proti zneužití. Informovanost žáků i pracovníků školy je na velmi dobré úrovni.

Kontrolou žákovských knížek byla zjištěna dostatečná informovanost rodičů o prospěchu a chování žáků. Komplexnější informace jsou podávány na třídních schůzkách konaných čtyřikrát ročně, rodičům jsou umožněny individuální návštěvy školy.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/99 včetně výroční zprávy o hospodaření za rok 1998 akceptuje § 17e odst. 2, 3 a § 17g zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, v platném znění zákona č. 139/95 Sb., postihuje všechny oblasti tohoto zákona a její obsah je v souladu se zjištěnými skutečnostmi. Po stránce obsahové má velmi dobrou vypovídací hodnotu, poskytuje dostatek informací a slouží jako výchozí zdroj sebehodnocení školy.

Při řídicí činnosti využívá ředitel podněty a připomínky pracovníků školy, rodičů i orgánů státní správy a samosprávy. Jeho rozhodnutí jsou jednoznačná, včasná a konkrétní.

Organizace výchovně vzdělávací činnosti vychází ze zpracovaného organizačního řádu a jasně stanovuje kompetence jednotlivých pracovníků. Tok informací je plynulý, ucelený a oboustranný. Informovanost rodičů a veřejnosti je pravidelná.

Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy i informačních systémů je hodnocena jako velmi dobrá.

Vedení a motivování pracovníků

Operativní řízení školy je promyšlené, pružné a funkční. Demokratický styl řízení respektuje připomínky a návrhy pedagogů, rodičů i žáků školy, úzce navazuje na plánování i kontrolní činnost. Hlavním prvkem vedení pracovníků je každodenní přímý kontakt s oboustrannou informovaností o plnění úkolů. Je vytvořen potřebný prostor pro uplatnění tvořivosti a iniciativy pracovníků, preferováno a oceňováno je další odborné vzdělání. Pro pozitivní vývoj školy je příkladně využíváno zejména odbornosti jednotlivých pedagogů.

Nadtarifní složky platu jsou přiznávány diferencovaně dle zveřejněných kritérií. Jako motivační prvek využívá vedení školy slovní pochvalu a poděkování za přípravu a organizaci soutěží či mimořádných akcí. Sebehodnocení školy se uskutečňuje na pedagogických radách, je i součástí výroční zprávy školy.

Motivování pracovníků, systém, rozsah a efektivnost vedení jsou v souhrnu hodnoceny jako vynikající.

Kontrolní mechanismy

Ředitel školy má vytvořen účinný systém kontroly, který postihuje všechny oblasti organizační struktury. Systém kontrol je realizován dle celoročního plánu formou hospitací, kontrolou pedagogické dokumentace a kontrolou činnosti správních zaměstnanců. Analýza výsledků kontroly umožňuje operativní korekce řízení i plánování další činnosti.

O pravidelné hospitační činnosti jsou vedeny záznamy, těžiště hodnocení spočívá v pohovoru hospitujícího s učitelem. Zobecněné poznatky jsou prezentovány na pedagogických radách. Opatření k nápravě nedostatků jsou přijímána okamžitě.

Sledovány jsou písemné a grafické práce žáků, úroveň jejich vědomostí je zjišťována formou vlastních srovnávacích prověrek.

Kontrolní činnost je promyšlená a účinná. Kodstraňování zjištěných nedostatků jsou okamžitě přijímána operativní opatření, která jsou projednávána se zodpovědnými

pracovníky. Kontrolní činnost je chápána a pojata jako ucelený funkční systém, který má velmi dobrou úroveň.

Hodnocení kvality řízení

Plánování je pojato jako ucelený systém včetně vymezení základních cílů v jednotlivých oblastech práce školy. Je reálné, vychází z dokonalé znalosti prostředí a odpovídá potřebám školy. Je hodnoceno jako velmi dobré.

Organizace vzdělávacího a výchovného procesu se řídí jasně stanovenými pravidly a umožňuje efektivní řízení. Spolu s informačním systémem je tato oblast hodnocena jako velmi dobrá.

Řízení školy je promyšlené a funkční stejně jako vedení a motivování pracovníků. Celkově je tato oblast hodnocena jako vynikající.

Systém a plán kontrol je stanoven, jsou vytvořeny účinné hodnotící nástroje. Úroveň kontrolních mechanismů je velmi dobrá.

Celkově je kvalita řízení sledované školy hodnocena jako velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace ve smyslu § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění zákona č. 258/ 1966 Sb. (rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 473/99/Z-31-00, třídní výkazy, katalogové listy, třídní knihy, školní řád, rozvrh hodin, záznamy z pedagogických rad, kniha úrazů, dokumentace žáků se zdravotním postižením, hospodářská evidence a evidence majetku).
- Zahajovací výkaz školy.
- Organizační řád školy.
- Plán práce na školní rok 1999/2000 a kurikulum školy.
- Tematické plány učiva českého jazyka a matematiky.
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/99 včetně výroční zprávy o hospodaření za rok 1998.
- Písemné podklady řídicí, kontrolní a organizační činnosti vedení školy.
- Písemné žákovské práce.
- Podkladová inspekční dokumentace (hospitační záznamy).

ZÁVĚR

Předmětem inspekční činnosti bylo hodnocení kvality vzdělávání v českém jazyce a matematice a dále hodnocení řízení. Posouzením sledovaných oblastí nebyla zjištěna žádná zásadní negativa, stanovena byla následující výrazná pozitiva:

- Velmi dobrá úroveň vzdělávání v uvedených předmětech.
- Vynikající personální zajištění výuky z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících, zejména v 6. - 9. ročníku.
- Velmi dobrá celková úroveň kvality řízení, vynikající v oblasti vedení a motivování pracovníků.

Doporučení:

- Zlepšit činnost metodických orgánů.

Sledovaná škola prokázala velmi dobré výsledky ve všech výše uvedených sledovaných oblastech, jak v oblasti vzdělávání, tak v oblasti řízení. Škola je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Prostředky přidělené ze státního rozpočtu jsou školou efektivně využívány ve prospěch žáka a vzdělávacího programu, neúčelnost vynakládání finančních prostředků nebyla v průběhu inspekce zjištěna.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jan Katolický	Jan Katolický v. r.
Členové týmu	RNDr. Libor Kubica	Libor Kubica v. r.

V Opavě dne 31. ledna 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 9. února 2000

Razítko

Mgr. Jan Píšala

Jan Píšala v. r.
Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	2000-02-24	145 053/00-111 24
Zřizovatel	2000-02-24	145 054/00-111 24

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Bez připomínek